

get en nærmere vurdering af de kapacitetsmæssige begrænsninger i økonomien – forudsat, at anlægsarbejderne vil kunne være afsluttet inden 1990. Der er ikke taget hensyn til, at miljøforanstaltningerne kan betyde udskudelser af andre investeringsprojekter.

Handlingsplanen vil ud over en høj investeringsaktivitet også betyde en væsentlig økonomisk belastning af erhvervslivet, der dog delvis afbødes af de påtænkte offentlige støtteforanstaltninger. Industrien – og her ikke mindst virksomhederne inden for levnedsmiddelbranchen og den kemiske industri – vil mærke stigende omkostninger og en forringet konkurrenceevne på eksportmarkederne i forbindelse med udgifterne til forrentning, afskrivning og drift af egne spildevandsanlæg samt øgede takstbetalinger til de anlæg, kommunerne skal opføre.

Landbrugets indtjening vil på samme må-

de berøres af kapitalomkostninger på investeringerne i opbevaringskapacitet for naturgødning samt stigende driftsomkostninger og reduceret høstudbytte ved miljøforanstaltningerne i øvrigt. Heroverfor skal dog stilles de betydelige besparelser, der opnås på indkøb af handelsgødning. For gødningsindustrien kan der blive tale om et betydeligt afsætningsfald.

Kommunerne vil kunne påregne at få dækket deres investeringsudgifter ind via spildevandstaksterne. Der må imidlertid i en overgangsperiode skulle tilvejebringes anden finansiering, eksempelvis ved låntagning/likviditetsforbrug eller skatteforhøjelser. Begge muligheder – som må betragtes som yderpunkter – er gennemregnet nedenfor. Det skal bemærkes, at de virkninger, der er beregnet uden skatteforhøjelser, vil kunne afbødes ad sædvanlig finanspolitisk vej.

+ = stigning

÷ = fald

Uden skatteforhøjelse:

	1987	1988	1989	1990
Betalingsbalanceoverskud, mill. kr.	÷ 1.000	÷ 2.500	÷ 2.600	100
Offentligt drifts- og anlægsoverskud, mill. kr.	÷ 200	÷ 500	÷ 100	600
Ledighed, 1.000 pers.	÷ 3	÷ 9	÷ 10	÷ 1

Med skatteforhøjelse:

Betalingsbalanceoverskud, mill. kr.	÷ 700	÷ 1.700	÷ 1.600	400
Offentlige drifts- og anlægsoverskud, mill. kr.	300	900	700	÷ 400
Ledighed, 1.000 pers.	÷ 3	÷ 7	÷ 6	2

Da såvel miljøinvesteringerne som de investeringer, der afledes heraf, er koncentreret i årene 1988 og 1989, er det også her, man ser den mest udtalte betalingsbalanceforringelse, men samtidig også den største beskæftigelseseffekt.

Importen i forbindelse med anlægsarbejderne opvejes til dels af importbesparelser på gødningsstoffer til landbruget og – såfremt der regnes med skattefinansiering af de kommunale spildevandsanlæg – tillige af en lavere import af varer til privatforbrug. Betalingsbalancen forringes også fra eksportsiden på grund af fald i industrieksporten og landbrugets eksport af afgrøder.

De offentlige finanser vil på den ene side blive belastet af de kommunale investeringsudgifter til rensningsanlæg samt statsstøtten

til industri og landbrug. På den anden side betyder den forhøjede økonomiske aktivitet, som resultat af de private og offentlige investeringer, øgede indtægter fra skatter og afgifter samt mindre dagpengeudgifter til ledige. Hertil kommer indtægter fra spildevandstakster og eventuelt forhøjede kommuneskatter.

Mere generelt skal det understreges, at der er tale om en isoleret vurdering af miljøforanstaltningerne og deres mulige virkninger. Således er der ikke i beregningerne taget hensyn til, om disse virkninger – f.eks. på betalingsbalancen – tilsiger en tilpasning af den økonomiske politik i almindelighed.

6. Øvrige foranstaltninger